

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL Y. Y. IR SWEDBANK P&C INSURANCE AS NAGRINĖJIMO

2020 m. birželio 10 d. Nr. V 2020/(21.27.E-2101)-242-247
Vilnius

Lietuvos bankas gavo Y. Y. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo pareiškėja prašė išnagrinėti tarp jos ir *Swedbank P&C Insurance AS*, veikiančios per Lietuvoje įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėja su draudiku sudarė savanorišką Transporto priemonių draudimo (kasko) sutartį (draudimo liudijimo Nr. (*duomenys neskelbtini*)) (toliau – Draudimo sutartis), kuria Kasko draudimo taisyklių Nr. 001 (2018 m. gegužės 25 d. redakcija) pagrindu nuo 2019 m. birželio 29 d. iki 2020 m. birželio 28 d. apdraudė automobilį „Peugeot 508“ (valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*)). Draudimo liudijime nurodytas draudimo variantas – „Elitinis Kasko draudimas“, taip pat įtvirtinta 100 Eur besąlyginė išskaita.

2020 m. kovo 17 d. pareiškėja informavo draudiką, kad per 2020 m. kovo 14 d. eismo įvykį buvo apgadintas pareiškėjos sutuoktinio vairuojamas automobilis „Peugeot 508“: buvo nubrauktas priekinis buferis vairuotojo pusėje, įskilo priekinio žibinto stiklas. Tą pačią dieną pareiškėja el. paštu pateikė draudikui po eismo įvykio darytas automobilio nuotraukas. Automobilį pareiškėja pageidavo remontuoti UAB „AUTOVICI“ automobilių remonto servise.

2020 m. kovo 18 d. draudikas el. paštu informavo pareiškėją, kad ši gali kreiptis į UAB „AUTOVICI“, taip pat nurodė, kad automobilio priekinis buferis buvo apgadintas prieš apdraudžiant automobilį, tai matyti iš nuotraukų, darytų prieš apdraudžiant automobilį. Draudikui pasiteiravus, ar minėti apgadainimai buvo suremontuoti, pareiškėja nurodė, kad automobilis buvo pirktas ir apdraustas su ankstesniais apgadainimais (subraižymais), jie nebuvo sutvarkyti, tačiau po įvykio atsirado kitų.

2020 m. kovo 19 d. draudikas el. paštu informavo pareiškėją, kad išlaidos, susijusios su transporto priemonės dalimis, kurios buvo sugadintos iki draudžiamojo įvykio arba turėjo būti pakeistos iki įvykio atsižvelgiant į saugumo reikalavimus, vadovaujantis Taisyklėmis, nėra kompensuojamos. Draudikas nurodė lauksiantis automobilių serviso sąmatos, tačiau galimai kompensuosiąs ne visas automobilio remonto išlaidas.

2020 m. kovo 26 d. UAB „AUTOVICI“ parengė automobilio remonto sąmatą Nr. 526063 (toliau – Sąmata) ir nustatė, kad automobilio remontas bendrovės automobilių servise kainuotų 782,28 Eur (su PVM) (218,11 Eur už remonto darbus, 450,57 Eur už dažymo medžiagas ir dažymo darbus ir 113,60 Eur už reikalingas dalis). Sąmatą bendrovė pateikė draudikui.

2020 m. kovo 27 d. draudikas informavo pareiškėją apie iš UAB „AUTOVICI“ gautą sąmatą ir nurodė, kad sutiktų priimti kompromisinį sprendimą ir atlyginti visą remonto ir dalių kainą ir pusę dažymo išlaidų. Tokiu atveju pareiškėjai reikėtų sumokėti pusę dažymo išlaidų (225,28 Eur) ir 100 Eur besąlyginę išskaitą, o likusią remonto darbų kainą padengtų draudikas.

2020 m. kovo 30 d. pareiškėja el. paštu kreipėsi į draudiką ir nurodė nelaikanti pasiūlymo kompromisu. Anot pareiškėjos, draudimo liudijime nebuvo nurodytų jokių nedraudžiamų ar iš dalies nedraudžiamų detalių, draudimo įmoką ji sumokėjo be jokių nuolaidų. Pareiškėja taip pat nurodė, kad buferis buvo apgadintas per draudžiamąjį įvykį ir jis turi būti dažomas visas, o ne pusė arba trečdalis. Be to, automobilio defektai, užfiksuoti sudarant draudimo sutartį, neturi įtakos detalių taisymui, nes tam, kad draudikas apsaugotų

nuo sukčiavimo atvejų, taikoma atitinkamo dydžio išskaita. Pareiškėja teigė, kad buferio apgaditimai, buvę prieš įvykį ir atsiradę po įvykio, yra panašūs, ir nurodė sutinkanti sumokėti už remontą 189,98 Eur: 50 proc. buferio remonto kainos (22,40 Eur)¹, 15 proc. dažymo darbų kainos (67,58 Eur)² ir 100 Eur besąlyginę išskaitą.

2020 m. kovo 31 d. draudikas el. paštu informavo pareiškėją, kad Draudimo sutartyje atskiros detalės nėra išskirtos, nes draudimo išmokos mokėjimą už anksčiau apgadintas detales reglamentuoja Taisyklės. Sudarant Draudimo sutartį buvę defektai, anot draudiko, neturėtų įtakos, jeigu būtų sutaisyti. Draudikas teigė, kad, vadovaudamasis Taisyklėmis, galys iš viso nemokėti draudimo išmokos, atlyginančios priekinio buferio remonto darbų kainą, todėl pateiktą sprendimą laiką kompromisiniu. Tą pačią dieną pareiškėja nurodė draudikui jo pateikiamą informaciją laikanti neargumentuota ir paprašė nurodyti Taisyklių punktus, kuriais remdamasis draudikas nusprendė išmokėti sumažintą draudimo išmoką.

2020 m. balandžio 1 d. draudikas el. paštu nurodė pareiškėjai, kad galimybė neatlyginti draudimo sutarties sudarymo metu buvusių apgaditimų remonto išlaidų įtvirtinta Taisyklių 6 skyriaus skirsnyje „Žalos kompensavimo principai“. Jame nurodyta: „Mes nekompensuojame išlaidų, susijusių su transporto priemonės dalimis, kurios buvo sugadintos iki draudžiamojo įvykio arba turėjo būti pakeistos iki įvykio atsižvelgiant į eismo saugumo reikalavimus. Atsižvelgę į ankstesnę žalą, mes turime teisę iš draudimo išmokos išskaičiuoti anksčiau buvusių nepašalintų sugaditimų remonto išlaidas arba sumažinti draudimo išmoką dėl sugadintų dalių keitimo proporcingai iki įvykio buvusiems sugaditimams.“ Anot draudiko, dėl buvusių pažeidimų priekinį buferį reikėjo remontuoti ir visą dažyti, todėl šių išlaidų draudikas galėtų neatlyginti, tačiau geranoriškai sutinkąs atlyginti jų dalį. Draudikas nurodė, kad sprendimas dėl žalos dalies atlyginimo yra galutinis ir nebus keičiamas.

Pareiškėja su draudiko galutiniu sprendimu nesutiko ir kreipėsi į Lietuvos banką su prašymu išnagrinėti tarp jos ir draudiko kilusį ginčą. Pareiškėja nurodė mananti, kad draudiko siūlomas draudimo išmokos apskaičiavimo būdas nėra teisingas, proporcingas ir aiškus. Pareiškėja taip pat teigė nesutinkanti su tuo, jog automobilio buferis dar prieš sudarant Draudimo sutartį buvo sugadintas ir tapo netinkamu naudoti pagal paskirtį. Taip pat teigė, kad, pareiškėjos sutuoktiniui 2020 m. kovo 20 d. telefonu kreipusis į banko „Swedbank“, AB, (tarpininkavusio sudarant Draudimo sutartį) konsultacijų centrą, konsultantė nurodė, kad tokiu atveju, kai apgadinama jau pažeista automobilio dalis, draudikas kompensuoja visą dalies remonto kainą. Pareiškėja prašė Lietuvos banko rekomenduoti draudikui sutikti su jos pasiūlyta remonto išlaidų apmokėjimo tvarka (189,98 Eur remonto kainos apmoka pareiškėja, o likusią dalį (592,30 Eur) draudikas) arba grąžinti 506,76 Eur draudimo įmoką.

Draudikas pateikė Lietuvos bankui atsiliepiamą į pareiškėjos kreipimąsi, jame nurodė pareiškėjos reikalavimą laikantis nepagrįstu. Anot draudiko, Taisyklėse yra nustatyta, kad draudikas nekompensuoja išlaidų, susijusių su transporto priemonės dalimis, kurios buvo sugadintos iki draudžiamojo įvykio arba turėjo būti pakeistos iki įvykio atsižvelgiant į eismo saugumo reikalavimus. Atsižvelgęs į ankstesnę žalą, draudikas turi teisę iš draudimo išmokos išskaičiuoti anksčiau buvusių nepašalintų sugaditimų remonto išlaidas arba sumažinti draudimo išmoką dėl sugadintų dalių keitimo proporcingai iki įvykio buvusiems sugaditimams. Draudikas teigė nustatęs, kad priekinis buferis buvo pažeistas dar iki pareiškėjos nurodyto įvykio, o per įvykį atsirado papildomų apgaditimų, todėl priėmė sprendimą sumokėti ne visą dažymo darbų kainą, o jos pusę (50 proc.).

Draudikas nurodė nesutinkantis su pareiškėjos teiginiu, kad jo sprendimas nėra teisingas, proporcingas ir aiškus. Anot draudiko, esant tokiems pažeidimams, priekinis buferis turi būti nuimamas nuo automobilio, taip pat nuimamos jo dalys, buferis remontuojamas, glaistomas, gruntuojamas, dažomas ir lakuojamas. Šie darbai buvo reikalingi tiek siekiant pašalinti iki įvykio buvusių apgaditimų, tiek atsiradusių po įvykio. Anot draudiko, draudimo išmoką mažinti tik 50 proc. dažymo darbų kainos jis siūlo geranoriškai, nors, vadovaudamasis Taisyklėmis, galėtų išskaičiuoti anksčiau buvusių nepašalintų sugaditimų remonto išlaidas ir išmokėti tik apie 10,6 Eur už naujų apgaditimų remontą (paruošimą dažymui).³

¹ Pareiškėja nurodė sutinkanti sumokėti 50 proc. sąmatoje nurodytos pozicijos „P BUFERIS REMONTAS“ kainos, tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad sąmatoje yra nurodyti ir kiti ardymo, surinkimo ir kėbulo darbai, reikalingi automobilio remontui (buferio nuėmimas ir uždėjimas, buferio gembų nuėmimas ir uždėjimas, valstybinių numerių nuėmimas ir uždėjimas ir kt.).

² Pareiškėja nurodė 67,45 Eur sumą, tačiau iš bylos duomenų matyti, kad pareiškėjos skaičiavimuose yra nurodyta neteisinga sąmatoje įtvirtinta dažymo darbų kaina (372,27 Eur vietoj 372,37 Eur).

³ Draudiko teigimu, tik senų apgaditimų remontas pareiškėjos pasirinkime autoservise kainuotų 10,6 Eur mažiau nei senų ir naujų apgaditimų bendras remontas, todėl draudikas, vadovaudamasis Taisyklėmis, galėtų atlyginti naujų ir senų apgaditimų remonto kainos skirtumą.

Draudikas, be kita ko, pažymėjo sutikęs su daug didesniu, nei vyrauja rinkoje (28–30 Eur), pareiškėjos pasirinkto automobilio remonto serviso valandiniu įkainiu (44 Eur), tačiau paaiškino iki automobilio remonto darbų pradžios galįs pasiūlyti savo partnerius, reikalingus remonto darbus kokybiškai atliksiančius už maždaug trečdaliu mažesnę kainą.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus duomenis, darytina išvada, kad ginčas tarp šalių kilo dėl pareiškėjos automobilio remonto išlaidas atlyginančios draudimo išmokos dydžio ir draudimo įmokos grąžinimo.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Pagal civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalį, sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštaruoja įstatymams. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalį).

Pažymėtina, kad šalių sudaryta Draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalimi, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose. Draudimo taisyklėse nustatomi atvejai, kurie laikytini draudžiamaisiais, taip pat tie, kurie tokiais nelaikytini (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015; ir kt.*). Draudimo taisyklėse taip pat nustatoma žalos nustatymo tvarka, draudimo išmokų apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarka ir kt. (Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 92 straipsnio 1 dalis).

Pareiškėja, sudarydama Draudimo sutartį, siekė apsaugoti savo turtinius interesus, o draudikas įsipareigojo pareiškėjai išmokėti draudimo išmoką įvykus draudžiamajam įvykiui. Galiojantys teisės aktai leidžia draudikui nustatyti prisiimamos rizikos ir teikiamos draudimo apsaugos ribas – atvejus, kada mokama ir kaip apskaičiuojama draudimo išmoka, taip pat atvejus, kai draudimo išmoka nemokama arba mažinama. Sudarydamas Draudimo sutartį draudikas pasiūlo sąlygas, apibrėžiančias jo prisiimamą riziką, ir pagal tai apskaičiuoja draudimo įmokos dydį. Šiuo atveju Draudimo sutartis buvo sudaryta pagal Taisykles: jų privalomumas Draudimo sutarčiai nėra ginčijamas, todėl Taisyklės laikytinos neatskiriama Draudimo sutarties dalimi, Taisyklių sąlygos, vadovaujantis sutarties privalomumo ir vykdytinumo principais, turi būti vykdomos abiejų Draudimo sutarties šalių.

Pažymėtina, kad draudimo variantu „Elitinis Kasko draudimas“, vadovaujantis Taisyklių 4.2 skyriaus nuostatomis, apdraudžiamos visos draudimo varianto „Standartinis Kasko draudimas“ rizikos, taip pat – minėtame Taisyklių skyriuje apibrėžtos papildomos rizikos. Taisyklių 4.1 skyriaus, kuriame nustatytos draudžiamųjų ir nedraudžiamųjų įvykių sąlygos draudimo varianto „Standartinis Kasko draudimas“ atveju, skirsnyje „Visų rizikų draudimas“ nustatyta, kad draudimo sutartimi apdraudžiama nuo visų rūšių rizikos (visų galimų netikėtų, nenumatytų įvykių, kurių metu sugadinamas ar sunaikinamas apdraustas turtas, tokių kaip gaisras, eismo įvykis, vandalizmas, stichinė nelaimė, vagystė ar plėšimas), išskyrus nedraudžiamuosius įvykius. Pažymėtina, kad tarp šalių nėra ginčo, kad pareiškėjos nurodytas įvykis iš esmės atitinka staigaus ir netikėto įvykio (eismo įvykio) apibrėžimą, tačiau pareiškėja nesutinka su draudiko priimtu sprendimu dėl dalies draudimo išmokos mokėjimo (dalies remonto išlaidų atlyginimo).

Atsižvelgiant į šalių ginčo esmę, akcentuotina, kad Taisyklių 6 skyriaus skirsnyje „Žalos kompensavimo būdai“ nustatyta, kad draudikas apmokės transporto priemonės arba

papildomos įrangos remonto išlaidas arba visiško praradimo atveju⁴ išmokės piniginę išmoką, atlyginančią dėl draudžiamąjį įvykio patirtą žalą. Šiame skirsnyje taip pat nustatyta, kad transporto priemonės rinkos vertės sumažėjimas, negautos pajamos, finansiniai įsipareigojimai, neturtinė žala ir kitos išlaidos, dėl kurių nebuvo susitarta, nekompensuojamos.

Taisyklių 6 skyriaus skirsnyje „Transporto priemonės remontas“ nustatyta, kad draudikas atlygina transporto priemonės ar jos papildomos įrangos remonto išlaidas, jei jų remontas ekonominiu ir techniniu požiūriu yra tikslingas. Kompensuojant šias išlaidas, atsižvelgiama į transporto priemonės pagaminimo metus ir bendrą techninę būklę. Tame pačiame skirsnyje nustatyta, kad draudikas nekompensuos išlaidų, susijusių su transporto priemonės dalimis, kurios buvo sugadintos iki draudžiamąjį įvykio arba turėjo būti pakeistos iki įvykio atsižvelgiant į eismo saugumo reikalavimus. Šiame skirsnyje taip pat nustatyta, kad, atsižvelgęs į ankstesnę žalą, draudikas turi teisę iš draudimo išmokos išskaičiuoti anksčiau buvusių nepašalintų sugadinimų remonto išlaidas arba sumažinti draudimo išmoką dėl sugadintų dalių keitimo proporcingai iki įvykio buvusiems sugadinimams.

Greta minėtų Taisyklių 6 skyriaus skirsnio „Transporto priemonės remontas“ nuostatų taip pat nurodyti pavyzdiniai atvejai, kai remonto išlaidos gali būti nekompensuojamos: 1) „priekinio stiklo keitimo išlaidos nekompensuojamos, jei žala buvo padaryta dėl valytuvų poveikio arba jei iki draudžiamąjį įvykio stiklams buvo padaryta bet kokia kita žala“; 2) „jei transporto priemonės ratlankiai yra nusidėvėję dėl jų kontakto su keliu ir kitais kelio elementais ar turi kitų kosmetinio pobūdžio sugadinimų ir draudžiamąjį įvykio metu jiems papildomai padaryta žala yra mažesnė arba neviršija ankstesnės žalos, ratlankių pakeitimo arba remonto išlaidos nekompensuojamos“.

Lietuvos banko vertinimu, Taisyklėse aiškiai nustatyta, kad, kompensuodamas transporto priemonės remonto išlaidas, draudikas atsižvelgia į bendrą transporto priemonės techninę būklę. Taip pat aiškiai ir nedviprasmiškai įtvirtinta draudiko teisė atsisakyti mokėti draudimo išmoką arba ją mažinti atsižvelgiant į senų apgadinimų remonto išlaidų ir naujų apgadinimų remonto išlaidų proporciją, kai administruojant žalą nustatoma, kad per draudžiamąjį įvykį buvo apgadinta anksčiau remontuotinių apgadinimų turėjusi transporto priemonės dalis ir (ar) detalė. Atsižvelgdamas į Taisyklių, dėl kurių taikymo šalys susitarė sudarydamos Draudimo sutartį, nuostatas, Lietuvos bankas daro išvadą, jog pareiškėjos teiginiai, kad buferis dėl naujų apgadinimų vis tiek turi būti dažomas visas ir dėl to draudikas turi atlyginti visas jo dažymo išlaidas, neatitinka Draudimo sutarties standartinių sąlygų (Taisyklių) nuostatų aiškinimo.

Pareiškėja taip pat teigė, kad Taisyklių 6 skyriaus skirsnio „Transporto priemonės remontas“ nuostatos, kuriomis draudikas grindė savo sprendimą, negali būti taikomos dėl to, kad priekinis buferis nebuvo sugadintas ir buvo tinkamas naudoti pagal paskirtį. Vis dėlto Taisyklėse vartojamo termino „sugadinimas“, Lietuvos banko vertinimu, nėra pagrindo sieti su galimybe automobilio dalį ir (ar) detalę naudoti pagal paskirtį. Ne bet kokie automobilio kėbulo detalių apgadinimai trukdo automobilį naudoti pagal paskirtį, be to, Taisyklėse nėra nustatyta, kad draudimo išmoka gali būti mažinama ir nemokama išimtinai tik tais atvejais, kai automobilio dalis ir (ar) detalė buvo sugadinta taip, kad turėjo būti pakeista iki įvykio atsižvelgiant į eismo saugumo reikalavimus ir automobilis, nepakeitus tokios detalės, negalėjo būti eksploatuojamas. Sistemaiškai įvertinus Taisyklių 6 skyriaus skirsnio „Transporto priemonės remontas“ nuostatas ir pateikiamus pavyzdžius, kada draudikas turi teisę nemokėti draudimo išmokos, matyti, kad terminas „sugadinimas“ siejamas su tam tikrais dalių ir (ar) detalių pažeidimais (pavyzdžiui, kosmetiniais), o ne išimtinai su galimybės naudoti dalį ir (ar) detalę pagal jos paskirtį nebuvimu. Lietuvos banko vertinimu, šalys susitarė dėl tokios draudiko teisės sudarydamos Draudimo sutartį, todėl draudikas, pagrindęs savo sprendimą, turi teisę mažinti draudimo išmoką (kompensuojamas remonto išlaidas).

Vertinant, ar draudiko sprendimas dėl dalies draudimo išmokos mokėjimo (dalies remonto išlaidų kompensavimo) yra tinkamai pagrįstas ir atitinka Taisyklėse nustatytos teisės turinį, pažymėtina, kad pareiškėja neginčija aplinkybės, kad sudarant Draudimo sutartį automobilio priekinis buferis vairuotojo pusėje turėjo kosmetinių pažeidimų: jie buvo uždažyti, tačiau patys apgadinimai (įbrėžimai) nebuvo suremontuoti. Tarp šalių taip pat nėra ginčo dėl to, kad, norint suremontuoti automobilio priekinio buferio apgadinimus, reikia

⁴ Taisyklių 1 skyriuje visiškai praradimas apibrėžiamas kaip transporto priemonės vagystė arba sugadinimas, dėl kurio transporto priemonės remontas yra ekonomiškai netikslingas, t. y. kai remonto išlaidos viršija 70 proc. (arba mažiau, jei taip nuspręstų draudikas) draudimo sumos ar transporto priemonės taptų neeksplloatuotina kelių eisme.

perdažyti visą šią automobilio dalį (ne tik apgadintas (subraižytas) vietas), taigi, ir ją paruošti dažymo darbams (gruntuoti, glaistyti ir kt.). Tai reiškia, kad, tiek remontuojant iki pareiškėjos nurodyto įvykio buvusius apgadinius, tiek remontuojant per įvykį atsiradusius naujus apgadinius, reikalingi iš esmės panašūs remonto darbai, dėl galimai skirtingo senų ir naujų pažeidimų ploto nežymiai galėtų skirtis tik apgadinių (įbrėžimų) remonto darbų, kurie reikalingi tam, kad būtų pašalinti įbrėžimai, buferio paviršius būtų paruoštas dažymui, trukmė. Draudiko teigimu, buferio remontas po naujų apgadinių, remiantis Sąmatoje nurodytu valandiniu įkainiu, kainuotų apie 10,6 Eur brangiau nei remontas po senų apgadinių, t. y., remontuojant automobilio senus ir naujus apgadinius vienu metu, remonto kaina dėl poreikio suremontuoti naujus apgadinius padidėtų 10,6 Eur.

Kaip minėta, draudikas, mokėdamas draudimo išmoką (kompensuodamas transporto priemonės remonto išlaidas), atsižvelgia į transporto priemonės techninę būklę, be to, Taisyklėse yra įtvirtinta draudiko teisė įvertinti anksčiau buvusius automobilio apgadinius ir išskaičiuoti nepašalintų pažeidimų remonto išlaidas. Tai iš esmės reiškia, jog remontuojant anksčiau apgadintą automobilio dalį ir (ar) detalę, draudikas turi teisę išskaičiuoti remonto kainos dalį, kuri būtų reikalinga suremontuoti vien tik senus apgadinius ir atlyginti tik papildomas išlaidas, reikalingas tam, kad būtų suremontuoti ir nauji apgadiniai. Vis dėlto draudikas nagrinėjamu atveju priėmė sprendimą mažinti draudimo išmoką tik 50 proc. dažymo medžiagų ir darbų kainos. Draudikas nereikalauja pareiškėjos padengti priekinio buferio remonto išlaidų, tai reiškia, kad draudikas sutiko kompensuoti visų buferio apgadinių (įskaitant ir senus apgadinius) remonto išlaidas, taip pat visą priekinio buferio ardymo ir surinkimo darbų, remontui reikalingų dalių kainą (nepaisant to, kad visi nurodyti darbai iš esmės būtų reikalingi ir šalinant senus apgadinius).

Lietuvos banko vertinimu, draudiko sprendimas yra pagrįstas Taisyklių nuostatomis, protingumo ir logiškumo principu, juo nėra pažeidžiama iš Draudimo sutarties kilusi pareiškėjos teisė į draudimo išmoką, apskaičiuotą Draudimo sutartyje nustatyta tvarka (Civilinio kodekso 6.987 straipsnis). Draudikas neįsipareigojo pašalinti automobilio apgadinių, buvusių iki draudžiamąjį įvykio (nepriėmė senų apgadinių remonto išlaidų rizikos), todėl draudiko sprendimas iš mokėtinos draudimo išmokos išskaičiuoti 50 proc. dažymo darbų, kurių metu būtų suremontuoti ir seni automobilio apgadiniai, kainos ir 100 Eur besąlyginę išskaitą, kuri taikoma visiems įvykiams, yra pagrįstas.

Taip pat pažymėtina, kad pareiškėjos prašymo įpareigoti draudiką automobilio remonto išlaidas atlyginti pagal jos pasiūlymą dalis dėl 15 proc. dažymo darbų kainos padengimo nėra objektyviai pagrįsta: nėra aišku, kodėl siūlomas būtent 15 proc. dydis, nors, kaip minėta, automobilio priekinis buferis, tiek draudiko, tiek pareiškėjos teigimu, turi būti dažomas visas (tiek remontuojant senus, tiek naujus apgadinius). Byloje nėra duomenų, patvirtinančių, kad automobilio priekinį buferį būtų galima suremontuoti nudažius tik jo dalį, o senų apgadinių remontui galėtų būti skirta būtent 15 proc. dažymo medžiagų ar nustatyto dažymo darbų laiko, todėl toks pareiškėjos kreipimosi motyvas vertinamas kritiškai.

Akcentuotina, tai, kad, nors automobilis buvo apdraustas su apgadintu priekiniu buferiu, nagrinėjant ginčą tai neturi esminės reikšmės, nes Lietuvos bankas neturi duomenų, kurių pagrindu galėtų teigti, jog pareiškėjai buvo sudarytas klaidingas teisinis lūkestis dėl draudimo apsaugos, t. y. nėra pagrindo daryti išvadą, kad pareiškėja, sudarydama Draudimo sutartį, galėjo objektyviai tikėtis, kad draudikas atlygins ir išlaidas, reikalingas apgadinių, kurie buvo padaryti iki draudimo apsaugos įsigaliojimo, remontui. Be to, iš Taisyklių matyti, kad neturi reikšmės tai, ar tam tikra automobilio dalis ir (ar) detalė buvo apgadina apdraudžiant automobilį. Jeigu seni apgadiniai, nepaisant to, jog buvo užfiksuoti sudarant Draudimo sutartį, draudimo apsaugos galiojimo metu būtų sutvarkyti, draudikas neturėtų pagrindo atsisakyti mokėti draudimo išmoką pagal Taisyklių 6 skyriaus skirsnio „Transporto priemonės remontas“ nuostatas (nebent būtų nustatyta kitų draudimo išmokos mažinimo ar įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju sąlygų). Taigi, tai, kad automobilis buvo apdraustas su priekinio buferio apgadinais, nesuponuoja draudiko pareigos atlyginti šių apgadinių remonto išlaidų.

Nagrinėdamas šalių ginčą, Lietuvos bankas iš draudiko gavo ir pareiškėjos kreipimesi minėtą 2020 m. kovo 20 d. pokalbio garso įrašą, kuriame galimai pareiškėjos sutuoktinis, imituodamas asmenį, kuris svarsto apdrausti automobilį kasko draudimu, konsultantės teiravosi, ar reikia pranešti apie sudarant draudimo sutartį jau esančius apgadinius, taip pat teiravosi apie tam tikrų Taisyklių nuostatų aiškinimą, draudimo išmokos mokėjimo (remonto išlaidų kompensavimo) principus. Pokalbio metu konsultantė nurodė, kad seni apgadiniai

netrukdo apdrausti automobilį kasko draudimu, paaiškino, kaip reikia informuoti apie esamus apgadinius, taip pat nurodė, kad draudikas nuo buvusių apgadinių iš dalies apsidraudžia taikydamas draudimo sutartyse nurodytą išskaitą. Pokalbio metu galimai pareiškėjos sutuoktiniui pasiteiravus, kaip būtų kompensuojamos remonto išlaidos, jeigu draudimo apsaugos metu kas nors apgadintų jau anksčiau apgadintas automobilio dureles, konsultantė nurodė, kad tada kompensuojamos remonto išlaidos būtų sumažintos tik išskaitos dydžiu.

Lietuvos bankas sutinka, kad minėto pokalbio pagrindu pareiškėja galėjo tikėtis kitokio Taisyklių aiškinimo, tačiau pažymėtina tai, kad draudiko oficiali pozicija akivaizdžiai neatitinka pokalbio metu konsultantės nurodyto aiškinimo, kitaip Taisyklių nuostatas, reglamentuojančias senų apgadinių remonto išlaidų kompensavimą, nuo žalos administravimo pradžios aiškino ir draudikas (apie tai pareiškėja buvo ne kartą informuota). Be to, minėto pokalbio metu buvo imituojamas poreikis sudaryti sutartį, o ne individualios pareiškėjos nurodyto įvykio aplinkybės. Be to, pokalbis vyko jau po įvykio, per kurį padarytų apgadinių remonto išlaidas prašo atlyginti pareiškėja, taigi, nėra pagrindo teigti, kad pareiškėja, prieš įsipareigodama vykdyti Draudimo sutartį, galėjo manyti, kad Taisyklių nuostatos bus aiškinamos taip, kaip buvo nurodyta pokalbio metu (pokalbio metu pateiktas aiškinimas neturėjo įtakos pareiškėjo valiai sudaryti Draudimo sutartį).

Lietuvos banko vertinimu, byloje surinkti duomenys leidžia daryti išvadą, kad draudiko sprendimas yra pagrįstas Taisyklių, kuriose įtvirtintos Draudimo sutarties standartinės sąlygos, nuostatomis, todėl pareiškėjos reikalavimas įpareigoti draudiką išmokėti draudimo išmoką pareiškėjos siūloma tvarka yra atmetamas kaip nepagrįstas.

Dėl draudimo įmokos grąžinimo

Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta draudimo sutarties samprata, pažymėtina, kad draudiko prisiimama rizika (šiuo atveju – pareiškėjos nuostolių atsiradimo rizika) yra siejama su draudimo sutartyje nustatytos draudimo įmokos mokėjimu: draudikas, gavęs draudimo įmoką, pradeda taikyti draudimo apsaugą, t. y. įsipareigoja mokėti draudimo išmoką įvykus draudžiamajam įvykiui (Draudimo įstatymo 2 straipsnio 10 dalis). Draudėjas (naudos gavėjas) už draudimo apsaugą privalo mokėti draudikui draudimo sutartyje ar įstatyme nustatytais terminais nustatyto dydžio pinigų sumą ar sumas (draudimo įmoką) (Civilinio kodekso 6.1004 straipsnio 1 dalis, Draudimo įstatymo 2 straipsnio 10 dalis).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvos Respublikos teisės aktai nesieja draudimo įmokos mokėjimo su tuo, ar draudimo apsaugos laikotarpiu draudžiamųjų įvykių buvo, ar ne. Draudimo sutartis pagal savo pobūdį yra rizikos sutartis. Draudimo rizika yra tikėtinas pavojus (neigiamų padarinių atsiradimo tikimybė), gresiantis draudimo objektui (Draudimo įstatymo 2 straipsnio 26 dalis), o draudžiamasis įvykis yra draudimo rizikos realizavimosi padarinys, lemiantis draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką, tačiau draudėjo (naudos gavėjo) pareiga mokėti draudimo įmoką nepriklauso nuo to, ar rizika pasireiškė (įvyko draudžiamasis įvykis).

Bylos duomenys patvirtina, kad pareiškėja ir draudikas sudarė Draudimo sutartį, draudikas draudimo liudijime nurodytu laikotarpiu taiko draudimo apsaugą (įsipareigoja išmokėti draudimo išmoką, jeigu įvyktų Draudimo sutartyje ar Taisyklėse nurodyti draudžiamieji įvykiai). Draudikas taip pat yra priėmęs sprendimą išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią dalį pareiškėjos išlaidų už dėl draudžiamąjo įvykio reikalingą automobilio remontą (priimta draudimo rizika realizavosi). Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad tenkinti pareiškėjos reikalavimą ir įpareigoti draudiką grąžinti pareiškėjai draudimo įmoką nėra pagrindo, nes tai neatitiktų draudimo sutarties esmės.

Papildomai pažymėtina, kad pareiškėja gali savo iniciatyva kreiptis į draudiką dėl Draudimo sutarties nutraukimo Draudimo sutartyje, Taisyklėse ir (ar) teisės aktuose nustatyta tvarka.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos Y. Y. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius